Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 153. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го СЕРПНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 11, 1954. No. 153. VOL. LXI.

СЕНАТ ПРИЙНЯВ УРЯДОВУ ФАРМЕРСЬКУ ПРОГРАМУ

ВІДКИНУТО ВНЕСОК НА ПІДВИЩКУ ДОПОМОГИ НА МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ; УХВАЛУ СЕНАТУ ВВАЖАЮТЬ ЗА ПЕРЕМОГУ УРЯДУ

Вашингтон. — Сенат прийняв більшістю 49 до 44 голосів урядовий законопроєкт про підтримку цін на фермерські продукти. За цим законопроєктом голосували 37 республіканців і 12 демократів, а проти були 10 республіканців і 33 демократи та один незалежний. Уряд домагається — „пливкої" підтримки цін на фермерські продукти, яка дозволяла б знижувати або підвищувати допомогу фермерам, щоб можна було реґулювати фармерську продукцію. Сенатом прийнятий законопроєкт передбачає підтримку цін на фермерські продукти в висоті 82.5 доляра до 90% долярів паритету. (Паритет — це стандартна підтримка цін на фермерські продукти в відношенні до коштів продукції). Ця підтримка цін на фермерські продукти відноситься до таких „основних" сільськогосподарських продуктів ,як ошениця, кукурудза, бавовна, риж і земні горішки. Одночасно Сенат відкинув внесок сен. Джозефа МекКарті, щоб підвищити допомогу фермерам за молочні продукти з теперішніх 75% до 90% паритету і зробити його тривким, а не пливким. — Сенат відкинув і другий внесок сенатора МекКарті про те, щоб підвищити допомогу фармерам до 90-100% паритету. Тепер фармерський законопроєкт іде до окремої комісії, яка має узгіднити різниці, які існують між законопроєктом, що його прийняла Палата Репрезентантів. Цю ухвалу Сенату уважають за чергову перемогу уряду Айзенгавера, бо Президент і секретар рільництва Езра Тефт Бенсон з рішучістю підтримували пливку допомогу для підтримки цін на фармерські продукти, щоб можна було зменшити ті запаси сільськогосподарських продуктів, які лежать по урядових магазинах, і уряд не знає, що з ними робити.

Помер Віто Маркантоніо

Ню Йорк, Н. Й. — Нагло помер на вулиці, йдучи до своєї адвокатської канцелярії, бувший конґресмен Віто Маркантоніо. Він був конґресменом впродовж 14 років, бо його підтримувала більшість порторіканського населення з 18 виборчої округи в Ню Йорку. В 1950 році об'єднаним республіканцям і демократам вдалося перемогти Маркантонія, і він не був від того часу конґресменом, але при найближчих виборах знову збирався кандидувати. Він був головою Американської Партії Праці, якої кандидатів підтримували комуністи, хоч сам Маркантоніо не вважав себе членом комуністичної партії. Восени 1953 року він залишив цю партію і проголосив себе незалежним. В Конґресі Маркантоніо єдиний підтримував комуністичну політику.

Комуністи пролазять до робітничих спілок

Вашингтон. — Голова Сенатської Підкомісії для внутрішньої безпеки, сенатор Вільям Е. Дженнер заявив, що американські комуністи все ще вважають робітничі спілки за базу для своєї революційної діяльности в ЗДА. Цю заяву склав сенатор Дженнер на основі зізнань двох свідків, бувших членів комуністичної партії. Ці свідки зізнали, що комуністи не відреклися політики, яку плянував Ленін, закликавши комуністів пролазити до робітничих організацій і там вести свою підривну роботу. Робітничі спілки, на думку Леніна — це „революційні організації", які повинні основуватися на засаді клясової боротьби, і їхнім завданням повинно бути не змагання за піднесення життьового рівня робітництва, але використовування його як політичного засобу для пролетарської революції. Комуністи пролізли були до Конґресу Індустріяльних Робітників, але в 1950 році їх звідтам викинули. Дженнер твердить, що комуністичним рухом у ЗДА керують московські комуністи. Тепер існує закон, який дозволяє розв'язувати керовані комуністами робітничі спілки і підприємства.

Ген. Чідло про повітряну оборону континенту

Вашингтон. — Новонайменований командант Континентальної Повітряної Оборони, генерал Бенджемін Вайлі Чудло, говорив про завдання новоствореної команди, яка координуватиме працю дотеперішніх кількох команд повітряної оборони: летунства, фльоти, армії, морської піхоти і національної ґвардії. Генерал Чідло має 53 роки і є комендантом Повітряної Оборони в стейті Колорадо. Він заявив, що це нелегка справа обороняти такий великий обшир, як ЗДА, які мають коло 10,000 миль кордонів. „Кожна особа, цивільна чи військова, кожний урядовець, державний чи приватний, мусить цілим серцем віддатися цій справі, якщо ми хочемо дійти до тієї цілі, до якої змагаємо". Всі особи, що знають генерала Чідло, — високо оцінюють його здібності і кажуть, що він любить братися до діла з сміливістю, яка допомагає йому здійснювати його задуми. Чідло вміє також добирати собі співробітників, бо розуміється на людях.

НОВИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ УСПІХ ІНЖ. М. ЛЕПКАЛЮКА

Ню Йорк. — Інж. Мирон Лепкалюк, відомий наш громадянин, ініціятор та перший голова Товариства Українських Інженерів в Америці та голова Дирекції Українського Народного Дому в Ню Йорку, здобув новий великий професійний успіх, одержавши пост „проджект інджені́р"-а у фірмі Шерлок, Смит енд Едамс, що має свої бюра в Галласі на Флориді, Гаризбурґу, Па., та Ню Йорку. На новому пості інж. Лепкалюк провадитиме секцію проєктів для проблизно 200 мостів, у якій затруднено біля 80 інженерів, між ними і деяких українців. Інж. М. Лепкалюк, уроджинець Гуцульщини, належить до новоприбулих іміґрантів і за відносно короткий час доказав, що Америка це справді країна необмежених можливостей. Свою професійну кар'єру він зачав на нюйоркському університеті, опісля займав різні пости в кількох інженерських фірмах, в останньому у фірмі Фредеріка Гарріса в Ню Йорку, де провадив працями 37 особового відділу мостів. Завдяки інж. Лепкалюкові багато українських інженерів та рисівників могли влаштуватись на працю по професії. Хоч нові завдання вимагатимуть від інж. Лепкалюка частого побуту поза Ню Йорком, проте він і в майбутньому виконуватиме свої громадські обов'язки. Новий професійний успіх інж. Лепкалюка можна вважати теж успіхом української громади ,зокрема створеного з його ініціятиви Т-ва Українських Інженерів, що разом з Т-вом Українських Лікарів та іншими подібними організаціями становлять важливу ділянку нашого громадського життя.

Інж. М. Лепкалюк

Благословлення Папи Пія XII для Архиєпископа Василія Ладики

Папа Пій XII прислав Апостольському Екзархові Архиєпископові Кир Василієві Ладиці в Вінніпеґу своє Апостольське благословення і склав йому щирі ґратуляції з приводу його 25-річчя на єпископському престолі. В письмі Папи Пія XII підкреслюється те, що Архиєпископ Василій „ревно зайнявся душпастирською працею для добра українців, що поселилися на розлогих просторах Канади". Також ґратуляційного листа вислав Кир Василієві і Євгеній Кардинал Тіссеран від себе і від усіх офіціялів Священної Конґреґації.

Республіканці побоюються, що справа МекКарті некорисно вплине на вибори

Вашингтон. — Провідники республіканців побоюються, що справа сенатора Джозефа МекКарті може мати злий вплив на висліди осінніх виборів і що їхня партія не зможе вибрати більшости в Конґресі. До цього переконання прийшли республ. провідники аж тепер, бо давніше сенатор МекКарті втішався симпатіями більшости американського громадянства. А проте ще й тепер МекКарті має поважне число прихильників у деяких виборчих округах і деякі сенатори не мали відваги голосувати проти молодшого сенатора з Висканcіну. Республіканські провідники гадають, що краще було голосувати над справою МекКарті в Сенаті, бо тоді ця справа була б забулася до виборів, а так окрема шестичленна комісія, яка має вирішити її, протягне цю справу аж до гарячої передвиборчої агітації.

Етлі з товаришами поїхав до комуністів

Лондон. — Колишній британський прем'єр і теперішній лідер опозиції Клемент Етлі, виїхав із 8-ма чільними членами Партії Праці з відвідинами до комуністичного Китаю. Між тими „паломниками" знаходиться і лідер лейбуристської просовєтської лівиці — Аневрін Бівен, а зрештою майже всі інші, це члени правого поміркованого крила партії, яке компетує перейняти знову керму влади в Англії, якщо провалився би уряд Черчила. Англійські політики затримаються на одиндва дні у Москві, хоч спершу задумували перебути там лише кілька годин. Вони сподіваються бачитись і нараджуватись з Маленковим. Місія цих прогулянковців — офіційно ніби тільки куртуазійні відвідини, чи пак пізнання відносин у комуністичному Китаї, фактично ж — за коментарями американської преси — приєднати комуністичні країни для „тіснішої співпраці" з Заходом.

Рі хотів би вжити в Кореї атомову бомбу

Вашингтон. — Південно-Корейський президент Синґман Рі вже відпочиває в Гонолюлю, але журнал „ЗДА Нюз Ворлд Ріпорт" аж тепер видрукував інтерв'ю з ним, в якому він домагається з поміччю атомової бомби викинути комуністів з Північної Кореї. Рі заявив, що він знає, що американці побоюються відновлення війни в Кореї спровокувати нову світову війну. Але вільний світ — сказав Рі, — вже втратив частину Азії на користь комуністів і втратить і решту, якщо не станеться щось, що настрашить ворога". „Вільні народи бояться — заявив Рі, щоб росіяни не розлютилися і не вдарили на них. Комуністи збираються нас знищити, а ми робимо їм всякі прислуги. Ми не сміємо сказати їм нічого, щоб не вразити їхніх почувань".

МекАртур мав рацію в Кореї — каже Смит

Вашингтон. — Голова Сенатської Підкомісії для справ Далекого Сходу ,сенатор Г. Александер Смит, заявив на телевізії, що генерал Даґлес А. МекАртур мав рацію, коли хотів маршувати в Кореї аж до ріки Ялу і воєнною перемогою закінчити війну. Але додав, сенатор Смит, тепер вже запізно відновлювати війну в Кореї і зброєю об'єднувати обидві її частини, як цього домагається Синґман Рі. Бувший президент Труман звільнив генерала МекАртура з посту головного команданта в Кореї тому, що генерал МекАртур склав був заяву, яка різко розходилася з плянами американського уряду, і викликала обурення закордоном, головним чином в Англії.

Мряка спричинила страшну летунську катастрофу

Мадрид. — Трансатлантійський колюмбійський пасажирський літак, що летів із Еспанії через Португалію до Колюмбії, розбився, ударившись в оповиту мрякою гору на Азорах. Покищо знайдено тільки частини розбитого літака. Здогадуються, що згинули всі, що були в ньому, 23 пасажири, між ними двоє немовлят і 10 осіб залоги. Між пасажирами були також три американці. Літак побував, у зв'язку з сильною мрякою, приземлитись на летовищі в Санта Маріна на Азорських островах, але це йому не вдалося, і він полетів далі. Майже всі пасажири й члени залоги — колюмбійці.

У Західній Німеччині — хвиля страйків

Бонн. — Західня Німеччина охоплена ,страйковим рухом фабричних і інших робітників. Цей рух має суто професійний, а не політичний характер і полягає на домаганні збільшити заробітні платні та поліпшити умовини праці. Від останньої середи страйкують робітники в портовому місті Гамбурґу. Вони відкинули пропозицію, якою задовольняють на 50% їхні вимоги.

ТРИ БАЛКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ ПІДПИСАЛИ ПАКТ ПРИЯЗНІ

ЮҐОСЛАВІЯ, ГРЕЦІЯ І ТУРЕЧЧИНА ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР ПРО ВЗАЄМНУ ПРИЯЗНЬ І ПОЛІТИЧНУ ТА ВІЙСЬКОВУ СПІВПРАЦЮ. — ДОГОВІР НАБЛИЖУЄ ЮҐОСЛАВІЮ ДО НАТО

Блед, Юґославія. — Три міністри закордонних справ трьох балканських держав, які вже в останню суботу дійшли були на своїй конференції в юґославському місті Блед до основного порозуміння, підписали в понеділок 9 серпня на урочистій церемонії пакт взаємної приязни, яка має проявитись тісною політичною і військовою співпрацею. Символічно три міністри, Коца Поповіч від Юґославії, Стефан Стефанопольос від Греції і Фуад Копрулю від Туреччини, заманіфестували перед пресовими фотографами, стоючи всміхнені і взаємно обнявшись. Підписаний договір складається з 14 статтей. Він передбачує автоматичну взаємну військову допомогу, якщо хтось із них стане предметом нападу на власній території, та відкриє можливість такої спільної військової акції на випадок, якщо котрась з цих трьох держав буде вплутана у війну наслідком своїх інших договірних зобов'язань. Це останнє застереження вказує на пов'язаність Греції і Туреччини з НАТО, куди Юґославія не належить. Остання редакція договірного тексту наближує Юґославію до НАТО і відкриває можливості її співпраці з НАТО, особливо на випадок війни, бо каже про конечність негайного взаємного порозуміння, якщо настане ситуація, в якій котрась із договірних держав мусітиме взяти участь у війні поза балканським тереном, або така ситуація, яка грозитиме небезпекою для обширу названих трьох балканських держав. Окремо підписаний договір передбачає покликання до життя міждержавного „парляменту" чи пак такого політичного тіла, яке буде узгіднювати політику всіх 3-х держав у найважніших справах і поручати напрямні всім трьом урядам. Проте постанови того міждержавного парляменту мусять знаходити згоду і потвердження від парляментів кожної з отих трьох держав зокрема. Підписаний договір трьох балканських держав є скріпленням позицій Заходу — ствержує одноголосно західня преса у своїх перших відгуках. В офіційній заяві англійського міністерства закордонних справ висловлюється надію, що підписаний італійсько - юґославських взаємин, — виразний натяк взаємин, — виразний натиск на конечність якнайшвидшого порозуміння між тими двома державами у справі Трієсту.

Американські нищильники для Формози

Тайпей, Формоза.—До порту Тайпей на Формозі прибули два американські нищильники, що їх ЗДА подарували національно - китайському урядові в рямцях програми скріплення національно - китайських збройних сил. Командувач національно-китайської морської фльоти зустрів нищильники на морі, за 15 миль від острова. Залогу нищильників становлять китайські моряки, які перейшли 6-тижневий вишкіл в З'єдинених Державах.

Цейльон хоче конференції в справі південно-східнього пакту.

Джакарта, Індонезія. — Цейльонський уряд натискає на Індонезію, щоб вона погодилася взяти участь в окремій конференції 5 т.зв. кольомбійських держав (від міста Кольомбо на Цейльоні, де відбувалась конференція тих 5 держав), присвяченій питанню, чи ті держави мають взяти участь в проєктованій міжнародній конференції в справі колективного пакту безпеки для південня-східних країн Азії. Індія й Індонезія рішуче відмовились від участи в конференції, що її плянують ЗДА й Англія, отже вважають, що нема потреби нараджуватись над цією справою, — Бурма відмовляється від участи в пакті безпеки, але не дала рішучої відмовної відповіді щодо участи в самій конференції, Пакістан погоджується на участь в конференції і пакті безпеки, а Цейльон ще хотів би нарадитись із іншими 4 державами, поки дасть остаточну відповідь Англії. Бажання Цейльону й 3 інших „кольомбійських" держав — зберегти „строгу невтральність", але й не образити ні СССР, ані ЗДА й Англії, а це дуже трудна штука — коментують американські часописи.

В'єтнамські націоналісти демонструють

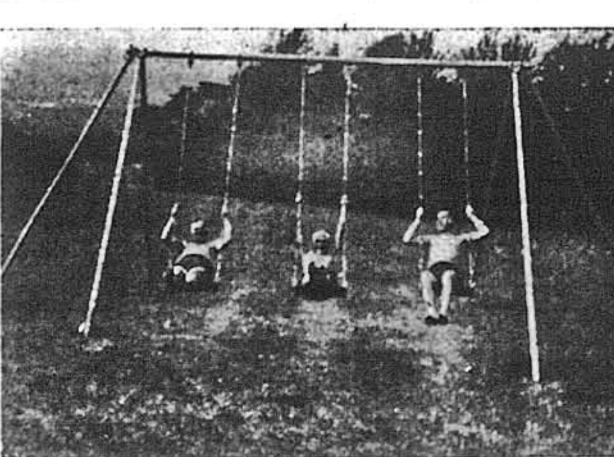
Сайґон. — У Сайґоні відбулась велика демонстрація під націоналістичними гаслами, що таврували як колоніялізм, так і комунізм. Тисячі людей маршували вулицями міста, несучи транспаренти й вигукуючи гасла про об'єднання В'єтнаму і проти комуністів та проти Женевського договору, що поділив В'єтнам. На одному із транспарентів було написано: „Французько-в'єтмінське перемир'я не закінчує боротьби за свободу 25 мільйонів в'єтнаців", на ще іншому: „Поки існуватиме 17 рівнобіжник — не буде миру у В'єтнамі". Націоналістична демонстрація відбулася як відповідь на невдалу спробу комуністичної демонстрації у Сайґоні.

ПОПУЛЯРНІСТЬ „СОЮЗІВКИ" ЗДОБУВАЄ НОВИЙ РЕКОРД

ПОНАД 400 ОСІБ НА „СОЮЗІВЦІ" З КІНЦЕМ МИНУЛОГО ТИЖНЯ; КУЛЬТУРНО-РОЗВАГОВА САМОДІЯЛЬНІСТЬ ВАКАЦІЙНИКІВ ОДУШЕВЛЯЄ ПУБЛІКУ; ГОСТІ З ФИЛАДЕЛФІЇ, ДЖЕРЗІ СИТІ, ЕЛИЗАБЕТ І НЮ ЙОРКУ; ПОБАЖАНИЙ І НАДІЙНИЙ „ФІЛЬТР" ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО І ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ

Цьогорічний, другий з черги, сезон на „Союзівці" ще не закінчився, але вже сьогодні можна твердити, що він під кожним оглядом виправдує надії та сподівання не тільки „Союзівки", але й громадського загалу. Поперше — вкінці кожного нового тижня „Союзівка" побиває рекорд своєї популярности з попереднього тижня. Та ще й як побиває! Попередньої неділі зареєстровано на „Союзівці" 300 гостей, а останньої неділі — вже понад 400. Не потребуєте й питати, звідки гості приїжджають, бо це зраджують реєстраційні таблички на автомобілях: Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Меріленд, Огайо, Ілиной, Масачусетс, Коннектикат, Ровд Айленд та інші. Прогулянки автобусами були з Ню Йорку (група молоді з відомим керівником танців Іваном Флісом на чолі), з Джерзі Сиги (Відділ Українського Конґресового Комітету з п. Шараном у проводі) та з Елизабет (Відділ УНС). Окремо автомобілями приїздили гості з Филаделфії — вся управа місцевого Відділу „Самопомочі", раом з референтами — як заявив д-р Ценко. Тим часом у суботу, 7-го серпня, відбулася в по береги заповненому вистибюлі Гостинниці чергова культурно-розвагова імпреза, цим разом „Вечір Розваги", влаштований самими вакаційниками під направду мистецьким проводом п. Вол. Кузика з Честеру. Упродовж цілої години гості насолоджувались мистецькими виступами, або „зривали боки" з дотепів про „пана Менаджера" та приїзду і побуту „Містера Цибульки" на „Союзівці". У мистецькій частині виступали Ельва Барабаш з Шікаґо, Я. Заліпський і Л. Парфанович, Гелен Демидчук і В. Бачинський, а п. В. Кузик і його партнерка із союзівської сцени панна О. Колодій не могли опісля обіґнатись від ґратуляцій. Тексти скечів та діялогів уклали разом п. В. Кузик і п. Роман Забицький. Виступав теж хор курсантів, а імпрезу попередив дотепно вступною промовою адв. М. Пізнак, заст. голови УНС. Крім молоді, що прогулювалась і забавлялась, та крім „чистих вакаційників", що відпочивали під крислатими деревами або в тіні парасоль біля басейну, можна було побачити на „Союзівці" і видатніших осіб з нашого громадського та політичного світу. Крім імпрез, забав, співів та взагалі дозвілля, можна було спостерігати на веранді гостинниці чи на фотелях у вестибюлі, напр. проф. М. Шлемкевича з п. Л. Галичином, д-ром Л. Мишугою і проф. Кисілевським чи п. Дембіцьким, то знову адв. М. Пізнака з п. І. Білинським та інж. С. Куропасем й іншими, то знову всіх разом. З їх рухів видно, що вони говорять не тільки про погоду та красу і вигоду оточення, але й про громадські справи. Присмно вражає, що на „Союзівці" всі намагаються говорити українською мовою, навіть ті, що її не дуже знають і не мають нагоди практикувати її. Це відноситься, зокрема, до тут родженої молоді. Окремо можна б багато дечого написати про курси українознавства на „Союзівці", які тривають заледве тиждень, але вже дають найкращі результати, як це твердять педагоги: проф. Кисілевський і проф. Близнак, та найбільше вдоволення — як це доказують курсанти. Один з наших громадян, спостерігаючи все те, що діється на „Союзівці", висловив думку, що „Союзівка" стає „фільтром" нашого особистого, товариського і громадського життя. Обставини і специфічна атмосфера вигладжують суперечності, вливають оптимізм та наставляють людей прихильно і доброзичливо до себе самих і до свого оточення.

СОЮЗІВКА — НЕЗРІВНЯНЕ МІСЦЕ ТЕЖ І ДЛЯ ДІТВОРИ

З усіми своїми вигодами та розваговими можливостями для дорослих, Союзівка — це незрівняне місце теж і для дітвори. Окремий купальний басейн, окремі забавові майданчики, гойдалки і тим подібні устаткування справляють велику радість не тільки дітям, але, часом, і статочним громадянам, як це на цьому фото доказують (від ліва): інж. Гузар, адв. Пелехович і п. Пастушенко.

В АМЕРИЦІ

● **Пресовий секретар** Білого Дому Джеймс Дж. Гаґерті повідомив, що восени цього року президент Айзенгавер задумує відвідати свою родинну місцевість Абілене, Кензас. Тоді також, в день своїх уродин, президент виголосить велику промову в Кензас Ситі. Про зміст цієї промови секретар не міг нічого сказати.

● **Бувший віце - президент** ЗДА і бувший сенатор 76-річний Олбен В. Барклі переміг на правиборах в стейті Кентоки і буде кандидувати на сенатора від демократів восени цього року.

● **Уряд вживає заходів,** щоб охоронити населення, яке живе близько летовищ, від катастроф, що їх іноді спричиняють літаки.

● **Палата Репрезентантів** асиґнувала на свої слідчі комісії 2,732,050 долярів. Це найвища сума після видатків у роках 1951—1952, коли на цю саму ціль видано 2,864,500 долярів. До цієї суми невраховані ще 500,000 долярів, які на слідства видала Комісія Видатків в Палаті Репрезентантів.

● **Уряд стейтових парків** в Ніяґара Фоллс вирішив негайно почати працю, щоб не допустити до дальшого обсування берегів вотоспаду. 28-го липня частина кручі упала в водоспад, внаслідок чого змінився краєвид цього чуда природи.

● **Вигляд на зменшення** податків від інвестицій змусив компанії вкласти 132,541,990 долярів в нові підприємства в тих районах, де є надвишка незатруднених робітників. Президент Айзенгавер плянує податкові полегші фірмам, які відкривають підприємства в районах, де панує безробіття.

● **В Ню Йорку** поліція арештувала Чарлза Ґарденера, який нацькував свою собаку, щоб покусала моряка Фернанда Тіохона. Ґарднера випущено за кавцією 1,000 долярів. 11 серпня має відбутися над ним суд.

В СВІТІ

● **Американський бомбовик** типу Б-47, що розвиває швидкість до 600 миль на годину і спроможний перевозити атомову бомбу, впав і розбився недалеко містечка Феірфорду в Англії. Всі чотири члени залоги згинули. Одне з авт летунської пожежної сторожі, що поспішало на місце катастрофи, перевернулось і збільшило розміри нещастя. Це вже другий нещасливий випадок із Б-47 впродовж 18 днів в Англії.

● **На японському вантажнику** „Асаґісан Мару", що з кінцем липня прибув з Японії до Пакістану, вибухла пожежа, яка знищила 900 тони ґуми, призначеної для Японії. Пожежна сторожа боролася з вогтись на кілька тисяч тонн батись и акілька тисяч тонн бавовни і рижу.

● **Андрей Вишинський,** частуючи у Москві японських парляментаристів чаєм і „коржиками", просив їх, щоб вони „самі себе обслугували", бо цей чай, не є, мовляв, „дипломатичним маневром". Японцям це сподобалося і залишило у них добре враження. Зате китайські комуністи зробили на японців враження сухих доктринерів: їх віце-прем'єр в Пейпінґу говорив до японців, як професор університету до студентів і викликав цим зовсім протилежний до замірів наслідок.

● **Віденська фільгармонічна** оркестра приїде на гостинні виступи по всіх більших містах ЗДА в 1956 році. Її диригенти — Вільгельм Фуртвенґлер і Карль Бем.

● **В Індо-Китаї** введено знову сувору французько-в'єтнамську цензуру для всіх відомостей, що йдуть з краю за кордон. Джан Родерік, кореспондент Ассосієйтед Пресс, вислав до свого паризького бюра коротку кореспонденцію на 67 слів. Бюро АП у Парижі дістало з Сайґону таку депешу: „67 слів скреслено в'єтнамською військовою цензурою".

СВОБОДА — SVOBODA
український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАПРАВЛЕНА КРИВДА

Комішенер іміграції Джозеф М. Свінг, на інтервенцію конгресмена Кеннета Б. Кітінга з Рачестеру, який з черги діяв на інтервенцію п. Василя Поповича, секретаря місцевого відділу Українського Народного Союзу, поінформував усіх урядовців Іміграційної і Натуралізаційної Служби на місцях, що „коли кандидат до натуралізації висловить бажання визначити свою національність як українську, ця Служба не ставитиме перешкод". Цим виданням уже раніше і повтореним тепер рішенням направляється бодай частинно ту велику кривду, яку писана буква американського закону та її інтерпретація робили впродовж десятиліть українським імігрантам, вимагаючи від них приймати в офіціяльних іміграційних та натуралізаційних документах назву одного чи другого окупанта країни їхнього походження.

Інтервенція п. Поповича і з черги конгресмена Кітінга перед іміграційними властями в цій справі, хоч далеко не перша і рішальна, але дуже потрібна та на часі. Тепер бо власне знову тисячі кандидатів українського походження на американських громадян оформлюють свої кінцеві документи в цій справі і багато з них могли б зустрітися з традиційними трудношами щодо законности української національности в тих документах. Повторена інструкція комішенера Свінга та публічне проголошення тієї інструкції може багато допомогти в евентуальних трудношах. У тій то цілі й передруковано в „Юкрейніен Віклі" відповідну оригінальну вістку з Вашингтону, що появилася в рачестерській газеті.

У зв'язку з тією інтервенцією та її результатом не можна не пригадати деяких цікавих і промовистих „обставин". Під час останньої, 23-ої конвенції Українського Народного Союзу у Вашингтоні українська проблематика була видвигнена в цілій ширині, включно з іміграційними справами. Ці проблеми були заторкнені на спеціяльній конференції в державному департаменті перед шефом відділу для втікачів у тому департаменті, п. Те Дейвісом, який був теж приявний на конвенційному бенкеті, де виступав сенатор Новленд, лідер республіканської більшости в Сенаті, діючий тоді заступник генерального прокуратора п. Роджерс та десяток інших сенаторів і конгресменів. Другого дня виступав на конвенції теж і спікер Палати Репрезентантів, Джозеф Мартін. А конгресмен Кітінг, який тепер інтервеніював в Іміграційній Службі, виголосив на тій же конвенції палку промову, кажучи, що в таких організаціях, як Український Народний Союз, лежить будучність Америки. На тій же конвенції конгресмен Кітінг зустрівся з п. Поповичем та іншими делегатами з Рачестеру і з ними спільно сфотографувався. Справа аж надто ясна, що згадана конвенція УНСоюзу у Вашингтоні не могла не мати впливу на останню інтервенцію в справах української національности в натуралізаційних документах та на результат тієї інтервенції.

Все ж таки цим останнім рішенням, зглядно повторенням та пригадкою вже ранішого подібного рішення, тільки частинно направлено ту кривду, яку в цих справах впродовж довгих років робила українцям інтерпретація написаної букви закону. В Америці бо національність — це державність. Українці не мають своєї держави, отже, згідно з американськими поняттями, не можуть мати і своєї національности. Це може бути правильне в світлі написаної букви закону, але це докраю несправедливе і кривдяче в світлі українських національних почувань і прагнень. Частинно цю кривду направлено рішенням не ставити перешкод на вписування української національности в натуралізаційних документах. Але ця кривда все ще існує в іміграційних квотах, в яких українців не признається за окрему національність. Треба ствердити, що п. Дейвіс під час згадуваної конференції натякав на деякі надійні навіть урядові пляни в цих справах, і це ще більше заохочує до продовжування відповідних заходів з українського боку. Америка дала багато доказів своїх симпатій до українців і їх почувань та змагань, а признання окремої іміграційної квоти для українців не тільки направило б дотеперішню кривду, але й мало б далеко більше значення та вартість, теж політичну, в найкращих інтересах Америки.

Тривожні для Москви події

Затяжний англо - єгипетський конфлікт у зв'язку з Суезьким каналом, що ввійшов був у критичну стадію в жовтні 1951 року, коли Єгипет уневажнив договір з Англією з 1936 року, конфлікт, який довів був до накопичення в обширі Каналу 80-тисячної британської армії і коштував сотень людських жертв, — закінчився двостороннім порозумінням, що його ратифікував уже англійський парлямент і що належне буде затверджений єгипетською Революційною Радою. Як безпосередній наслідок цього порозуміння, в якому велику і чи не вирішну ролю відіграло американське посередництво, прийшла заява єгипетського прем'єра, в якій висловлене бажання Єгипту скористати з американської допомоги у скріпленні єгипетської армії і певність Єгипту, що ЗДА поспішать йому з допомогою на випадок небезпеки для самостійности цієї країни. Ще зовсім недавно Єгипет схилявся до табору „невтралістів", — тепер признав Англії право збройно боронити Суез на випадок війни Заходу з СССР (формально: на випадок нападу „третьої держави" на будь-котру арабську державу, або Туреччину, що є членом НАТО).

Затяжний англо - іранський конфлікт, що виник був наслідком націоналізації копалень та рафінерії Англо-Іранського Товариства і привів був навіть до зірвання дипломатичних взаємин між цими двома державами, закінчився порозумінням. Ще в ході переговорів, коли вони прийняли корисний оборот, іранський уряд гостро відкинув спробу Москви спаралізувати політичні розмови Ірану з Заходом, застерігши собі суверенне право вибирати союзників згідно з добром батьківщини, а коментарі знавців міжнародних справ натякають на приступлення в недалекому майбутньому Ірану до турецько - пакістанського військово - політичного союзу, з виразним протисовєтським вістрям.

Італійський уряд, читаємо в пресі, затвердив засадничі точки договору з Югославією у справі Трієсту, виготовлені за посередництвом англо-американської дипломатії. Ця справа доводила була до напруження, що пахло війною в обширі Адріятицького моря і підваженням основ Атлантійського Пакту, бо навіть безкровний спір за Трієст компромітував єдність держав, ніби об'єднаних спільним союзом: ЗДА й Англія є тимчасовими окупантами міста й порту Трієсту, а Італія є разом з ними чільним членом НАТО. Корисний зворот у мирному полагодженні цієї справи уможливив закінчення переговорів про військовий союз між Югославією, Грецією і Туреччиною, який тісніше зв'яже націонал - комуністичну Югославію з бльоком Заходу. Затіснення господарських і культурницьких взаємин Югославії й Італії, яке мусить статися автоматично, не може не відбитись і на злагідненні комуністичного режиму в Тітовій державі.

Проголошення французьким урядом принципу повної автономії Тунісії у внутрішніх справах, яка мусить, наче автоматично, потягнути за собою подібну ж реформу в Марокко, дармащо відносини в цих арабських країнах французького протекторату не є тотожні, — ця змінена колоніяльна політика Франції дасть підставу — після теперішніх заворушень до внесення замирення у північно-західній обшир Африки, що його велике стратегічне значення для оборони Европи й середземноморського басейну виявилося вже в останній світовій війні.

Чотири комісії італійського парляменту прийняли вже позитивні резолюції з рекомендацією парляментові ратифікувати західній пакт Оборонної Спільноти, і у вересні цей пакт опиниться на його нарадах з усіми виглядами, що ратифікація буде переведена, тим паче, коли до того часу буде проголошена угода з Югославією в справі Трієсту.

Осягнувши замирення в Індо - Китаї і наблизившись до замирення в своїх північно-африканських посілостях, французький уряд мусить поставити на чергу дня ратифікацію згаданого вгорі пакту в французькому кабінеті й парляменті. разом із компромісом з чотирма іншими державами, які той пакт вже ратифікували, з тим, що — не змінюючи тексту пакту — буде доданий до нього додаток з модифікацією постанов про „наднаціональний" характер европейської армії. Всі познаки вказують також і на те, що, з одного боку, Франція не піде на риск залишення Англії й Америці вільної руки в їх політиці у відношенні до Німеччини, себто, фактично на риск втрати своїх могутніх західніх союзників й узалежнення себе від „доброї волі" СССР з його „гарантіями" й пактами неагресії, — а з другого боку Англія й Америка приймуть кожний новий компроміс, який не порушуватиме засадничої для Англії й Америки справи: відбудови німецької армії і включення її у військово - політичну систему Заходу.

Поруч із цими подіями на европейському і близькосхідньому терені, на Далекому Сході вже виразно зарисовується могутній бльок, що унеможливить всяку дальшу комуністичну експансію. На початок вересня заповіджено міжнародну конференцію у справі колективного пакту безпеки для південно-східніх країн Азії. Коли б навіть до цього пакту приступило менше держав, як їх хотіла б мати Англія, і коли б Індія та Індонезія, не приступивши до пакту, спонукали ще й Цейльон та Бурму формально триматись осторонь, — присутність в тому бльоці трьох західніх альянтів, Австралії, Нової Зеляндії, Філіппін, Сіяму і Пакістану, матиме велике військово - політичне значення. Це тим паче, що поруч із цим пактом існують такі антикомуністичні держави, як Південна Корея, національний Китай (Формоза) й Японія, зв'язані з Америкою окремими договорами чи міжнародними заявами. Проголошення, напр., державним секретарем ЗДА заяви, що ЗДА будуть боронити Формозу своїм летунством і фльотою проти будь-якого нападу збоку комуністичного Китаю — вказує на непослаблене рішення Америки засунути „ригель" проти всякого дальшого просування комунізму на Сході.

Це добрі відомості для вільного світу і тривожні — для Москви. Коли ще рік тому у вільному світі, в Европі, в Африці й Азії панувала незгода і скрізь були запальні пункти нових внутрішніх конфліктів, що унеможливлювали постання одностайного протисовєтського фронту, нині ці вогнища або зовсім погасли, або погасають. Приклад з Гватемалею вказує, що протикомуністичне становище ЗДА не є голословне. Впертість, з якою державний секретаріят реалізує і пакт Оборонної Спільноти і пакт для Південно - Східньої Азії — доказує послідовність американської політики. Постанови Конгресу виказують світові, що він підтримує президента в усіх його заходах — скріпити потенціяльну силу країни. А все це разом скріплює авторитет ЗДА у широкому світі. Тому й мобілізація вільного світу під керівництвом З'єдинених Держав й об'єднування його під протикомуністичним прапором іде легше, успішніше. Всесвітня історія повна прикладів, коли незвичайні успіхи якогось кольоса, що розрісся до неприродних розмірів, принесли йому повний розгром і перейшли в історію, як маленькі епізоди, що були і минулись, коли тільки створилась противага кольосові — в постаті могутнього морального і мілітарного бльоку.

Документи спростовують московську брехню

У Конґресовій Бібліотеці в Вашингтоні серед багатьох інших історичних документів зберігається один, який також може бути цікавим причинком до українсько - російських відносин у зв'язку з святкуванням в Совєтському Союзі 300-ліття Переяславського договору.

Цей документ (див. фоторепродукцію) належить до збірки законів та розпоряджень Центрального Виконавчого Комітету РСФСР (ч. 5, відділ І, стаття 76), а його текст у перекладі з російського звучить так:

Про передачу трофеїв українському народові

Три тижні тому Рада Народних Комісарів постановила передати військові трофеї, взяті росіянами в українців, головним чином за Катерини, українському народові.

Центральний Виконавчий Комітет Рад, за пропозицією Народного Комісара Освіти, прийняв 24-го листопада таку резолюцію:

Центральний Виконавчий Комітет, вислухавши доповідь Комісара Освіти, тов. Луначарського, постановляє:

1. Передачу реліквій перевести в урочистій формі народного свята перед Преображенським собором, з участю військових частин.

2. Разом з історичними реліквіями передати українцям окремо виготовлену грамоту такого змісту:

„Брати Українці!

У сховищах Петербурґу ваші прапори, гармати й булава свідчать про ваше гноблення — ім'ям великоруського — гнобителями цього народу. Нині немає вже гноблених народів у вільній Росії.

Центральний Виконавчий Комітет Рад Робітничих, Солдатських і Селянських Депутатів повертає вам трофеї, як пам'ять про вашу славну боротьбу за свободу.

Народ великоруський і революційний Петербурґ з привітом посилає вільному Києву священний дар на знак братерства народів. Нехай живе й міцніє братерський союз вільних народів Росії і всього світу, нехай зникне ворожнеча і навіть тінь гноблення однієї нації другою.

Ця грамота буде підписана головами ЦВК і Ради Народних Комісарів, Народними Комісарами у національних справах і освіти і Секретарями ЦВК та Ради Народних Комісарів.

3. Для переведення свята створюється особливу комісію з 3-ох представників ЦВК, в тому числі — одного від Української секції, з представників комісаріятів Освіти, Національних Справ, завідування палацами та музеями Республіки і військового і представників місцевої Української Військової Ради.

4. Витрати на влаштування свята, які не повинні перевищити суму в 3,000 руб., покрити з окремого асиґнування декретом Ради Народних Комісарів і віднести в бюджет Комісаріяту в Національних Справах.

Представники Всеукраїнської Ради просили, щоб передача була переведена в їхні руки, одначе в мандатах цих представників не була передбачена сама передача і не було звернення до Ради Народних Комісарів, як законної найвищої влади в Росії.

З огляду на це, а також і на гостру форму, в якій представники Ради вели дальші переговори з Народними Комісарами, прийнято таку резолюцію:

„Голова Ради Народних Комісарів і Народні Комісари в Закордонних Справах, справах Освіти і справах Національностей вислухавши постанову особливої комісії про передачу Українському Народові його реліквій, а також протест Українського Революційного Штабу, постановили:

Дальші переговори про реченець і порядок передачі реліквій вести з Українською Фракцією ЦВК і офіційну передачу зробити на

(Закінчення на 3-ій стор.)

Бажані й небажані сотворіння

У шпиталі повіту Кук, в якому знаходиться місто Шікаґо, залишилося з минулого тижня 48 новонароджених дітей, покинутих їхніми матерями. З них 23 лежать у колисках в акушерському відділі, а 25 — у відділі для хворих немовлят. Медичні сестри доглядають їх, оскільки це в їхніх силах, одначе їм бракує матірньої любови й опіки. Справа ускладнюється ще й тим, що кожного дня приходять на світ нові діти, а ті, що залишилися з попереднього тижня, повинні бути забрані додому. Як нема кому ними заопікуватися, тоді їх необхідно примістити в іншому відділі, бо недуги можуть заразити нові діти. Тому, як кажуть, лікарі, старші діти стають загрозою для найновіших. Якщо нема де примістити старших дітей, то не можна до шпиталю приймати нових кандидаток на матерей, і з цього постають нові проблеми, з якими шпитальна управа мусить боротися.

Кожного року залишається в повітовому шпиталі 160-200 новородків, покинених матерями. Вони стають предметом великої турботи повітової ради добродійности.

Обчислення виявляють, що в одному тільки повіті Кук під теперішню пору є 11,000 дітей, які не мають батьківсько - материнської опіки. Однієї громадської установи, щоб ними турбувалася, нема. Є віроісповідні заклади, одначе, коли приходиться перебирати з шпиталю новонароджені діти, тоді виринає питання, яким установам їх передати: католицьким, протестантським, жидівським? Коли такі заклади не розберуть дітей, тоді йде пошукування за найближчою ріднею. Звичайно родини не хочуть приймати дітей, що їх залишили нешлюбні матері. Вони підносять питання: чи новонароджені діти не походять від матерей, що віддаються наркоманії, бо такі діти можуть унаслідкувати різні психічні недуги і т. п.

У висліді цього приватні заклади дали приміщення 7,400 таким небажаним дітям, публічні громадські установи забрали до себе 2,500, а решта дітей зосталися безпомічними в шпиталях. Часто після якогось часу їх віддається до поправних домів не тому, що вони в чомусь завинили, а лише тому, що нема де їх подіти. Деколи справа опиняється перед фамілійним судом, щоб спонукати свояків прийняти їх до себе, одначе, коли суд прийде до висновку, що батьки неспроможні втримувати дітей, тоді департамент міської чи повітової добродійности пробує примістити їх у приватних домах, яким платить доволі добре за тимчасову опіку. Така тимчасова опіка триває іноді й три роки, поки трапиться нагода їх десь розмістити.

Тим часом приходять нові безіменні й безпритульні діти до добродійних аґенцій та закладів, і знову постають свіжі проблеми. Щоб ці проблеми розв'язати, зорганізувався в Шікаґо Громадський Комітет для Залишеної Дитини, що складається з медичних, релігійних і добродійних установ під опікою Ради Метрополітального Шікаґа. Цей комітет вважає, що єдиною радою на рятунок цих небажаних дітей є створення спеціяльного департаменту при повітовій раді добродійности. Коли до цього прийде, тоді вирине питання: звідки роздобути фонди на утримання притулку небажаних дітей, де б їх виховували й зберігали від молодечих пороків та молодечої злочинности. Саме про молодечу злочинність та її причини розписуються тепер щоденні часописи.

Амбасадор української правди

Право називати себе „політичним еміґрантом" має лише той, хто ні на хвилину не забуває про свій обов'язок перед закутою у тяжкі кайдани, але неупокореною Батьківщиною. — це обов'язок її амбасадора. Ми ж бо маємо змогу у незмірно легших умовинах, аніж наші брати та сестри на рідній землі, боротися за Україну. Ми не маємо зброї у буквальному розумінні цього слова. Але вона нам тут і не потрібна, бо ми маємо іншу, не менш дійову зброю — слово. І ним ми повинні боротися за Україну. На кожному кроці, при кожній нагоді мусимо відстоювати наші найвищі національні ідеали. Це не важне, перед яким американцем: науковцем, робітником чи фармером. Бо громадську опінію Америки формують всі прошарки її населення. І це добре зрозуміли та використовували й використовують москалі червоного і білого напрямку.

Ми повинні говорити американцям, доводити їм, переконувати їх, насвітлюючи правдивий стан речей в Україні різними шляхами, різними засобами доводити їм спільність інтересів України і західнього світу, безнастанно твердити їм, яку величезну загрозу являє собою традиційно - агресивний московський імперіялізм для всього свободолюбного людства

Як можна і як треба боротися словом за Україну доводить своєю надзвичайно корисною діяльністю учитель американської середньої школи (гай-скул) п. Федір Луців. Він прибув до Америки яких двадцять років тому, а тому й не міг бачити на власні очі всіх страхіть червоного московського фашизму. Він не бачив ні „чорного ворона", ні каральних загонів ЧК — ГПУ — НКВД — МГБ, ні трупів замучених штучним голодом синів найродючішої у світі землі, ні соток людей у чергах за найпотрібнішим. Він не перебував довгі роки на рідній землі й тому не поділяв долі тих, що страждали, боролися й гинули там — по той бік залізної заслони . . . А проте він не розірвав зв'язків із рідною землею. Беручи якнайактивнішу участь у всіх протимосковських акціях української спільноти в цій країні, він, добре розуміючи значення слова, старанно вивчав англійську мову і збирав всі матеріяли про Україну, долучаючи одну до одної тепер вже пожовклі сторінки „Свободи" і інших українських та неукраїнських часописів.

Прибуття до Міннеаполісу кількох соток родин нової української іміґрації і послідуюче піклування ними, у якому п. Луців відограв не абияку ролю, дало йому змогу встановити якнайтісніший контакт з тими, що безпосередньо все те пережили й бачили, та довідатися від них про найменші деталі підсовєтської дійсности. Луців придбав цілу колекцію фото-документів, що всебічно ілюструють і голод 1933 року і раб-

(Закінчення на 3-ій стор.)

Вол. Дорошенко

СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

(З нагоди 40-ліття заснування)

(5)

У „Вістнику" почало свою літературну кар'єру й „вибилося в люди" чимало молодих сил, що опісля стали відомими письменниками: Андрій Бабюк (М. Ірчан), Роман Купчинський, Лев Лепкий, д-р Лука Мишуга, теперішній Головний редактор „Свободи", Юра Шкрумеляк та інші. Р. Купчинський, Л. Лепкий та Ю. Шкрумеляк виступили вперше з своїми поезіями саме на сторінках „Вістника". Д-р Мишуга, пам'ятаю, помістив дуже гарну статтю про Леся Мартовича.

Крім „Вістника", видав СВУ цілу бібліотеку (понад 50 книжок) різної української головно політичної самостійницького характеру літератури — про Україну та визвольні змагання інших поневолених Москвою народів. Деякі книжки виходили кількома накладами, як от М. Возняка „Наша рідна мова" (не менше як два видання), Б. Заклинського, „Що треба знати кожному українцеві" — „український катехизис" (3 видання). Серед цієї літератури слід відмітити два випуски Шевченкових поезій, що їх уже цілком не було в продажі, а вони так були потрібні, особливо для полонених, популярну історію України М. Грушевського, мою книжку про національне відродження Наддніпрянщини під наголовком „Українство в Росії" (від кінця 18 в. до вибуху війни в 1914 р.), знамениту брошуру Л. Цегельського „Русь-Україна й Московщина Росія" (друге доповнене видання), М. Лозинського „Галичина в житті України", його ж про Франка й Павлика, В. Будзиновського „Як Москва нищила Україну", Сімовича „Великий Льох" Шевченка", М. Кордуби „Північно-Західня Україна", Іп. Бочковського про Фінляндію, М. Богдановича про білоруське відродження, М. Троцького про литовців, Йосипа Назарука „Слідами Січових Стрільців", В. Гнатюка дві брошури: про національне відродження австро-угорських українців та про українську народну словесність, О. Кириленка (Жеребко) „Українці в Америці", Є. Левицького „Листи з Німеччини" і т. д. Важливим виданням була й „Пам'яткова Книжка СВУ" свого роду енциклопедія українознавства з розвідками й статтями Вол. Дорошенка, А. Жука, Ів. Крип'якевича, З. Кузелі, Вол. Левицького, В. Сімовича, В. Темницького та ін. В цій книзі подана й Плятформа Союзу і взагалі інформації про нього А. Жука.

У своїй видавничій діяльності СВУ мав на увазі найрізніші читацькі кола, як читачів місцевих, західньо-українських, передусім українських Січових Стрільців та вояків-українців австрійської армії, так і східньо-українських: полонених вояків українців російської армії, що з ходом війни в чимраз більшому числі попадали в полон австрійський, німецький або турецький, та населення українських земель Росії, окупованих військами центральних держав. Для них то головно й призначена була значна частина освідомної літератури Союзу про Україну, її минуле й сучасне.

4. Праця СВУ серед полонених

Використовуючи ту обставину, що в таборах центральних держав опинилася силасиленна полонених земляків із Східньої України, Союз за дозволом відповідних військових властей повів серед них енерґійну просвітню роботу, щоб освідомити сиру етнографічну масу національно й політично.

З цією метою відпоручники Союзу об'їхали спершу табори воєннополонених в Австро-Угорщині, а опісля в Німеччині і розшукуючи українців, вилучували їх в окремі українські табори, що були під доглядом СВУ. По цих таборах заснував Союз школи, друкарні, кооперативи, театри, різні культурно-просвітні, видавничі і спортові організації. Провідниками і вчителями були головно галичани й буковинці, зокрема православні панотці з Буковини, а також і наддніпрянські еміґранти (М. Гаврилко, Петро Бензя, Марко Митієвський та ін.). Всі ці „професори", як їх називали в таборах, творили так звані „Просвітні відділи", які керували культурно-національною й політично-просвітньою роботою.

До них поприставали й допомагали їм у роботі інтеліґентні полонені — кооператори, аґрономи, студенти, народні вчителі, фельдшери (лікарські помічники) тощо, а то й офіцери-українці, яких порозшукувано по окремих старшинських таборах.

В кожному таборі виходив силами самих полонених, розуміється, за доглядом когось із членів Просвітнього Відділу, свій часопис, що обслуговував не тільки таборян, але й багато полонених українців на периферії — по окремих робітничих командах, що працювали по селах або хуторах у бауерів, чи краще сказати, бауерок, бо майже всі дорослі чоловіки пішли до війська.

Перший український табір зорганізовано в маленькому чепурненькому місті Фрайштадт у Горішній Австрії. Тут за містечком простяглося друге місто, значно більше за нього: бараки для полонених. Просвітньо-освідомну роботу провадили тут: Мих. Гаврилко, Мик. Голубець, д-р Роман Домбчевський, д-р Йосиг Охримович („Юнко"), проф. Василь Сімович, о. Євген Турула, що провадив таборовий хор і д-р Микола Чайковський. Тут же працював, як військовий старшина, покійний академік Степан Смаль-Стоцький, що був, сказати б, посередником між таборовою організацією Союзу та військовою управою табору. Управа табору знаходилася в руках полковника Льонґардта, що, як і більшість підвладних йому офіцерів, ставився прихильно до полонених і до роботи Просвітнього Відділу.

Невдовзі до роботи Просвітнього Відділу пристав гурт полонених — поет і кооператор Олекса Варавва, що під псевдонімом О. Кобець містив у „Вістнику" СВУ та у таборовому часописі „Розвага" дуже гарні поезії і драматичні картини (дві з останніх вийшли й окремими брошурами), талановитий маляр Юрко Балицький, що разом з Голубцем розмалював таборову церкву, аґроном Кость Даниленко, що став в останніх часах протоієреєм, інж. Павло Дубрівний та інші. Крім Юрка Балицького, що його, „як буржуя", розстріляли большевики по повороті з полону на рідну Катеринославщину, згадані інші три перебувають тепер у ЗДА.

В таборі друкувався у власній друкарні часопис „Розвага", вийшло й кілька дрібних книжечок — творів таборових письменників, та великий к а л ендар-альманах „Розвага".

Д-р Роман О. Климкевич

ЗАВВАГИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Помимо великого словного багатства та задовільної виробленности сучасної літературної української мови, помічаємо в деяких ділянках української термінології поважніші недотягнення, неточності та неясності. Ці браки годі пояснити недостаточним запасом слів у нашій мові; справжня причина лежить у непослідовному та дуже часто неправильному вжитку та применінні слів. Одною з цих упосліджених ділянок являється наша політична термінологія. Висловлений мною закид не відноситься до наукових праць в українській мові, а радше до популярних видань і подекуди до нашої преси. Мовні прогріхи в цій ділянці часами такі очевидні, що навіть людині з досить поверховним знанням права, політики та економії годі їх не помітити. Це явище дасться пояснити двома причинами:

1) двісталітня перерва української державности, в наслідку чого припізнився розвій і не викристалізувався остаточний вид української політичної термінології.

2) своєрідна схильність українських мовознавців, письменників і журналістів звертати увагу більше на чистоту та милозвучність мови, як на її спроможність точного, зв'язкого та докладного висловлення понять. Ця друга причина видається нам тим більше дивною та неконечною, що Західня Україна була до 1939-го року розмірно багата правниками, економістами, філософами і т. д., отже людьми, що на основі свого наукового вишколу та професійного досвіду вміють ясно й точно відмежувати різні та одночасно зближені до себе поняття. Східній Україні цього закиду годі робити; українська мова стала там урядовою щойно 1918-го року (в Галичині та на Буковині за австрійських часів уживалася вона таки в урядах), а витворення бездоганної політичної термінології в межах УРСР терпіло з причини браку свобідного та згідного з національним духом мовного розвою та з причини надмірного та силуваного впливу російської мови, яка сама по собі не визначається ні прозорістю, ні зв'язкістю та любується до сьогодні в пересадній скількості запозичень з чужих мов. Моя стаття має на цілі розглянути тільки деякі, дуже розповсюднені, мовні неточності з цієї ділянки.

1. Правительство — уряд — правління — влада.

Слово „правительство" як означення начального органу законовиконної влади стрічається в нас із своєрідною неприхильністю. Одні добачуються в ньому архаїзму, інші русицизму. Обидва ці погляди на мою думку неправильні. Якщо якесь слово пахне трохи архаїчно, то ще нема зовсім достаточної причини, щоб його не вживати, тимбільше як воно спроможне бути точним окресленням даного поняття і якщо для цього поняття немає ще в мовному запасі іншого, кращого терміну чи навіть доброго мовного новотвору. Архаїчне слово містить у собі зрештою дуже часто духа традиції та являється дуже часто стародавнім і цінним культурним надбанням даного народу. Політична термінологія британських націй переповнена цього роду архаїзмами, але цей факт зовсім не разить громадян Британської Спілки Народів; він лучить їхню духовість з державною традицією, яка сягає ще середньовіччя. Нас теж не разять інші, ще старші слова, як „посадник", „престольний город" і т. д. Теж важко добачуватися в слові „правительство" русицизму. Закінчення — ство чи — цтво зовсім не противиться духові нашої мови (напр. законодавство, природознавство, судівництво, козацтво і т. д.) Правда, що це слово скорше вкорінилося в російську політичну термінологію як у нашу, одначе це явище пояснюється дуже просто двома причинами: існуванням російської та занепадом нашої державности в 18-му столітті, коли цей термін набрав великої актуальности, та подібністю слов'янських мов. Немає зрештою сумніву, що це слово витворилося скорше в Україні, яка мала тісніші зв'язки з Західною Европою, де правний розвій законовиконної влади був швидчий і де повстали модерні політичні науки. В російській мові теж існують слова „держава" (побіч слова „государство"), „закон", „право" і т. д., але ми таки не стараємося їх усунути чи заступити. Терміни „правління", „уряд" і „влада" не в силі заступити слова „правительство", бо їхній зміст відмінний і ясно окреслений. Слово „правління" стрічається в нас з куди більшою прихильністю (мабуть з огляду на його милозвучність!), але згідно з граматичними законами нашої мови та з логікою юридичного думання означає щось зовсім іншого, а саме діяльність, в даному випадку діяльність правительства чи іншого державного органу, якому пристає право правління. В німецькій мові ці два поняття відграничені дуже виразно: „die Regierung" — правительство і „das Regieren" — правління. Правління не завсіди являється діяльністю правительства (напр. у деяких державах лежить воно в руках абсолютного монарха чи диктатора та їм підчинених нижчих органів державної адміністрації, по нашому управління, чи куди краще: управи) і не завсіди судилося правительству правління (напр. правительства на вигнанні). Коротко кажучи між правительством і правлінням заходить така сама різниця як між урядом і урядуванням. Про те, що вислови правительство і правительственний не були чужими для відродженої української державности, свідчить факт, що в Проєкті Конституції Української Народної Республіки, що був виданий у Львові 1920 року за редакцією д-ра Івана Липи і д-ра Степана Барана, знаходимо два проєкти конституції, а один із них виготовлений „Правительственною Комісією по виробленню Конституції Української Держави 1-го жовтня 1920 р.".

Термін „уряд" теж не узмістовлює поняття правительства; це назва для підчинених правительству та судівництву державних органів (напр. митний, податковий чи поштовий уряд). Уряд урядує, але не править, правительство править і урядує при помочі власного уряду, якого члени, цебто урядники та службовці, не являються членами правительства, в противенстві до державних міністрів, секретарів, головноуповажнених, народних комісарів, чи як би вони не називалися.

Ще більшим прогріхом проти правознавства та нашої мови було б уживати на означення правительства терміну „влада". Державна влада — це поняття куди ширше і після старих теорій ділиться вона на три части: законодавчу (напр. парлямент, дума, сойм, верховна рада, тощо), законовиконну (правительство з підчиненими йому управліннями або адміністраційними урядами) та судейську владу з її власними урядами. Модерні теорії говорять про двоподіл державної влади: на законодавчу та законовиконну, яка знову розгалужується на судейську та управлінну з правительством на чолі.

Призадумавшися над цими поняттями, бачимо, що вони досить нескладні та ясні навіть і не для фахівця, бачимо, що засіб слів для ділянки в нашій мові вповні вистарчальний і бачимо, що було б дуже корисно видати хоча б і невеликий український чи українсько - англійський політично - правничо - економічний словар для вжитку студіюючої молоді, для преси і т. д. Загальні словарі дуже неточні під цим оглядом.

(Закінчення буде).

ДОКУМЕНТИ СПРОСТОВУЮТЬ МОСКОВСЬКУ БРЕХНЮ

(Закінчення зі стор. 2)

руки довіреної особи цієї фракції".

Опубліковано в ч. 22 Газети Тимчасового Робітничого і Селянського Уряду з дня 1 грудня 1917 року".

Документ цей цінний тим, що він у формально найбільш авторитетній формі (законодатним актом Центрального Виконавчого Комітету!) стверджує, що —

в Петербурзі (Ленінграді) знаходилися „воєнні трофеї, взяті росіянами в українців", тобто визнає факт, що між цими обома народами відбувалася реґулярна війна вже геть пізніше після святкованого нині большевиками 300-ліття так званого „возз'єднання" України і Росії;

ці трофеї „свідчать про поневолення українського народу — іменем великоруського — гнобителями того ж народу";

ці трофеї — це „пам'ятка славної боротьби українського народу за свободу" проти Москви вже після того, як Київ „навіки возз'єднався" з нею.

Отож факт поневолення українського народу російським, факт українсько - російської війни за часів Катерини, тобто вже після Переяславського договору, і факт, що з українського боку ця війна була визвольною, — всі ці факти офіційно визнали були большевики. Грамота про передачу трофеїв була підписана Леніним як головою Ради Народних Комісарів, Сталіним, як комісаром у національних справах, і всіма іншими головачами большевицької Росії. А ці власне факти заперечує теперішня совєтська пропаґанда в зв'язку з 300-літтям Переяславського договору, розписуючи про вічне братерство російського й українського народів, про благодаті від цього договору та про дружнє співжиття обох народів.

Цінний цей документ ще й тим, що розкриває він всю підступність московсько-большевицьких вождів, бо вже за кілька днів після підписання „грамоти" червоні орди посунули на Україну, щоб у цій війні задушити молоду Українську Республіку.

СОБРАНІЕ УЗАКОНЕНІЙ и РАСПОРЯЖЕНІЙ

РАБОЧАГО и КРЕСТЬЯНСКАГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

18 Декабря 1917 г. № 5. ОТДѢЛЪ ПЕРВЫЙ.

О передачѣ трофеевъ украинскому народу.

Республиковано въ № 22-мъ Газеты Временнаго Рабочаго и Крестьянскаго Правительства отъ 1 Декабря 1917 г.

Фотокопія документу, що спростовує московську брехню.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ІНСБРУКУ

Вже в перших роках по другій світовій війні подавляюче число української еміґрації в Австрії поселилося в її західніх областях. Таким чином Інсбрук, столиця Тиролю, був фактично центром, довкруги якого гуртувалося українське громадське і політичне життя в Австрії. Велике число українського студентства, що здобувало свою освіту на інсбруцькому університеті, активізувало і оживляло українську громаду.

В Інсбруку мали свій осідок всі українські центрально-громадські установи, як теж установи французької зони Австрії. В роках посиленої еміґрації, ця колись чисельна українська група стала маліти. Центральні установи перенесено в місто Зальцбурґ, де українська спільнота залишилась найчисельнішою. Ця переселенча акція зумовляла роками провізорію громадського і особистого життя української еміґрації. Щойно з кінцем 1951 року, себто із закриттям ІРО відносини почали поволі стабілізуватися. Залишилися ті, що не мали змоги емігрувати. Слід було комусь заопікуватися всіми тими залишеними хворими, старими, інвалідами та дітьми. Попри те, не можна було забувати, що ми українська політична еміґрація, ідучи за кордон, взяла на себе зобов'язання пропаґувати на чужині нашу визвольну справу. Ці всі завдання добре зрозуміла українська громада в Інсбруку. Українська Секція Суспільної Служби, Інсбрук, що як загально українська громадська установа гуртує всіх українців міста Інсбрука і Тиролю, вже від років веде свою позитивну працю для добра своїх членів і загального добра української справи. Зокрема позначилось українське громадське життя пляновою позитивною працею в останніх часах. В самому вже 1953/54 році українська громада в Тиролі була свідком багатьох гарно зорганізованих товариських, національних і релігійних свят. В цьому році організувався також стараннями Управи громади аматорський хор під керівництвом д-ра Д. Павлишина, що все бере участь у всіх імпрезах і торжественних Богослуженнях української греко-катол. церкви в Інсбруку. Стараннями Управи Української Секції Суспільної Служби в Інсбруку зорганізовано:

1) Дня 6. І. 54 спільний Свят-Вечір, в якому взяли участь майже всі члени громади з родинами. Слова промови о. прелата д-ра М. Горникевича і гол. громади д-ра Л. Мостовича пригадали присутнім їх рідний краю і перенесли їх думки до їх рідних в Україні. В загальному Свят-Вечір пройшов у святочно-веселому настрої, хоч кожний линув думками в далекий заграблений рідний край, де навіть молитись ворог не дасть.

2) Дня 24. І. 54 — святочні сходини громади для вшанування 36-тих роковин проголошення Самостійности України 4 — Універсалом Центральної Ради (22. І. 1918 р.) і 35-их роковин проголошення Соборної України. В гарно прикрашеній залі репрезентаційного готелю в центрі міста зібрались на цю урочистість всі зорганізовані члени громади і гості. З великою увагою всі прослухали добре підібрану різноманітну програму, що складалася з доповіді д-ра М. Ковалевського — колишнього міністра рільництва, та короткої доповіді містоголови Секції п. В. Фасовського, рицитації „Синів" Стефаника д-ром Л. Мостовичем, сольоспівів п. Г. Лукова і деклямації малого Ореста Радловського.

3) Дня 20. 3. 54 з нагоди 140-х роковин народження нашого національного генія Тараса Шевченка влаштовано з дбайливо приготованою програмою — „Шевченківський вечір". Відкриваючи свято, голова громади д-р Л. Мостович вказав, що Шевченко воскресив із історичного забуття славні традиції України та чітко начеркнув нашу національну мету і так полонив український нарід візією вільного державного життя і визвольної боротьби. Реферат п. М. Станька представив Великого Кобзаря України у справжній його величі. Деклямації пань О. Дражньовської „Посланіє" і О. Мостовичевої „Лічу в неволі дні і ночі" залишили на присутніх зворушливе враження.

4) Дня 19. 4. 54. Управа Секції організує Святочні Сходини з нагоди 700-ліття заснування Львова і коронації князя Данила. Голова громади д-р Л. Мостович у своєму короткому слові підкреслив політичне значення цього свята. Це вже тоді Русь-Україна повертає своє лице на захід. Реферат д-ра О. Береста насвітлив присутнім культурно - історичні надбання укр. Львова від його заснування по сьогоднішній день. Мистецький рівень свята збагатив виступ хору Секції, як теж рецитації п. О. Мостович і гарно виконані образи Собору св. Юра і короля Данила п. Мазяком.

5) Дня 2. 5. 54 — ціла українська громада бере участь у торжественному відкритті української греко-катол. парафіяльної Церкви в Зольбад-Галь біля Інсбрука. Ця урочистість, а зокрема участь хору Секції в Богослуженні, залишила серед присутніх чужинців велике враження. На прохання чужинецьких кіл будуть тепер частіше відправлятися подібні Богослуження в Інсбруку і Солбад-Галь. Слід згадати, що по згаданій торжественній Сл. Божій в С. Галю відбулося спільне Свячене, улаштоване душпастирем громади о. прелатом д-ром М. Горникевичем, а опісля присутні відбули прощу до чудотворної ікони Матері Божої в Абзамі.

6) Дня 30. 5. 54. Управа Секції улаштовує в репрезентативній залі готелю Зайлер в центрі міста Академію в честь сл. п. Гол. Отамана С. Петлюри і полк. Є. Коновальця. Оригінальний і цікавий, як теж вміло виголошений реферат д-ра Л. Мостовича про історичний шлях боротьби України з Москвою, заторкуючи методи поборювання Москвою України, та чудові сольоспіви при бандурі п. Луцева з Риму на довго залишилися всім присутнім в пам'яті. Виконання хорових точок хором Секції були також на належному мистецькому рівні.

Слід згадати, що в місяці березні пп. О. Мостович, В. Луців, Д. Павлишин і інші взяли участь у вокальній програмі міжнародного студентського концерту, познайомлюючи всіх чужинецьких студентів інсбруцького університету з українською народною творчістю. Цей концерт був награний на плити і пізніше переданий по радіо.

В найближчому часі Управа Секції плянує влаштувати вечір „Української Культури" — для ширших чужинецьких кругів.

Було б великою помилкою не згадати при цій нагоді проведеної великої праці в харитативному і допомоговому секторі. Зорганізована була в заокеанських країнах збіркова акція на допомогу хворим, старим, студентам, дітям і незаможним родинам, що дала гарні успіхи. За це належна подяка всім збірщикам (переважно колишнім членам нашої громади), що не жаліли часу і труду в так благородньому ділі, та всім жертводавцям, які своїм тяжко запрацьованим грошем-датком манифестують свою солідарність із тими, що не мали змоги жити в кращих господарських умовинах Нового Світу. Не забула Управа і за наших найменших. Із початком шкільних ферій покликана до життя „похідна школа" для навчання наших дітей по українськи читати і писати, що є їм недоступне в німецьких школах. Цей гарний та різноманітний розвиток життя української громади в Інсбруку є доказом її великої живучости і зрілости. Слід згадати, що Управа Секції, а зокрема її голова д-р Л. Мостович дали багато своєї жертвенної праці, щоб пожвавити суспільне життя української громади в Тиролі. Це все є малою історією нашого еміґраційного осередку, його радощами, стремліннями та рівночасно бажанням до осягнення найвищого ідеалу, повної незалежности України.

М. С.

Амбасадор української правди

(Закінчення зі стор. 2)

ську працю колгоспників і в'язничний режим в СССР. Не тільки вичерпні дані американської і самої ж совєтської статистики, не тільки різні мапи, матеріяли, цитати, діяграми, але й справжній раритет — офіційний пашпорт совєтської громадянки з численними нотатками НКВД дістав і має Ф. Луців.

Працюючи викладачем в американській середній школі в Лейк Вілсон (Міннесота) і спираючись на її авторитет, п. Луців протягом передминулого навчального року прочитав 61 лекцію про Україну. Минулого навчального року в Бойді і в навколишніх містечках він прочитав 45 лекцій.

Кілька десятків статтей про Україну, в місцевій пресі, часто навіть і на першій сторінці тих газет, доповнюють короткий реєстр його діяльности. Короткий, бо не можна врахувати соток приватних бесід знову ж про Україну і в школі і поза нею.

Про що говорив американцям п. Луців і про що треба всім нам їм говорити?

Враховуючи той чи інший соціяльно-професійний склад авдиторії та достосовуючися до нього він говорив і про штучний голод в Україні і про політичний терор і про економічні умовини життя колгоспників та робітників у СССР, зіставляючи життєвий рівень відповідних соціяльних груп Америки й підсовєтської України.

Розповідаючи про свої лекції, п. Луців говорить, що траплялися випадки, коли у багатьох слухачів, кремезних фармерів, в очах мерехтіли сльози. Їх викликали слова, сперті на фотодокументи. І не раз у присутніх стискалися п'ястуки від обурення на надлюдський визиск людини в Україні і на совєтські брехні про Америку, знову ж скріплені відповідними документальними доказами.

Деякі з лекцій призводили до дуже цікавих словесних герців з несвідомими носіями комуністичних ідей та русофілами. Але — правда у воді не потапає. Навіть у каламутній воді московсько - комуністичних брехень. Переможцем у всіх випадках виходив Ф. Луців, бо за ним стояла правда. Та правда України, про яку ми також мусимо говорити і писати скрізь і при кожній нагоді. Це є наш святий обов'язок, обов'язок синів розп'ятої на хресті матері — України.

„Байкар" Ів. Манила

„Передо мною новий літературний дорібок — це „Байкар" Івана Манила на 104 сторінки великої „вісімки", з гарною обкладинкою та портретом автора, Вінніпеґського видання в Канаді. В „Байкарі" вміщено 150 композицій на теми: реалістичного побуту, як також сатира на історичні, літературні, соціяльно - економічні та філософічні сюжети. Тому, за своєю тематикою „Байкар" є книгою, яку можуть читати всі ступені нашого українського суспільства". — о. К. Даниленко-Данилевський („Віра й Культура" ч. 7, 1954).

„ Іван Манило — кращий сучасний український байкар, який своєю працею розвинув і вдосконалив українську байку". — Леонід Полтава („Нові Дні", ч. 54, 1954 р.).

„Коли історики української літератури на еміґрації писатимуть колись про „авторів із своїм обличчям", то до них напевно влічать Івана МАНИЛА, відомого широкій читацькій громаді з коротких, влучних, часто сатиричних байок. Манило вправляється здавна в цьому жанрі поетичного слова й — треба це признати — має за собою вже поважні досягнення... Найвартісніші байки, в яких порушено загально-людські чи загально-українські питання. Вони треба думати залишаться тривким вкладом в українській літературі". — Проф. Яр. Рудницький („Новий Шлях" ч. 23, 1954).

Замовлення на книгу „БАЙКАР" надсилайте на адресу автора разом з одним доляром:

IVAN MANYLO
P. O. Box 3576,
Philadelphia 22, Pa., U.S.A.

Степан Вусатий

ВІЙНА БУДЕ

Знаю, Шановні Читачі, що прочитавши цей заголовок та глипнувши на підпис автора, багато з Вас підсміхнеться, а дехто, з військовиків та отих комбатантів, то ще й сердитись стануть:

— Вач, ще один воєиспец найшовся!..

— Що це він, Ярослава Курдидика переплюнути хоче?..

— Та куди йому до Курдидика? Той всі військові журнали читає, й по дві статті кожного тижня до „Свободи" з них виписує... А цей що???

— Далеко куцому до зайця!..

— П-х-х-х-і-і-і!..

Ви собі там пхінькайте, підсміхайтесь, смійтесь, або навіть сердьтесь — а я все таки кажу, що війна буде.

Неминуче. Неодмінно!!!

Звідки я це знаю — питаєте? — Хто сказав мені про це? Хто прозрадив?

Ой, ні, ні. Не від великих політиків з Давнтавну я дізнався; не з військових журналів вичитав, і навіть не від польської ворожки вивідав.

Про це, що війна буде — саме життя говорить. Самі факти про це горланять. На кожному кроці це бачимо.

Ви, ось, візьміть таку історію:

Минулого тижня я одержав аж два десятки листів...

Не звичайних собі листів, від знайомих, друзів, чи що.

Ні, де там. Інших! Зовсім інших! Ось, послухайте: прозрадку й зацитую:

„Повідомляю, що в неділю — (слідує дата, година й адреса готелю, залі чи дому) — відбудуться христини нашого Дорогого Сина, на які і Вас з Родиною, маємо шану просити"...

Листи всі одинаковісінькі, друковані, гарно розмальовані, у „Сурмі", „Арці" чи „Говерлі" куповані. Різні тільки адреси й підписи тих, що просять::

Вам добрі знайомі (—)
Вам знайомі (—)
Вам мало знайомі (—)
Вам зовсім незнайомі (—)
і т. д.

Ось, тут, Ви зупиніться, чухоніть свої еміґраційно - політичні потилиці, й подумайте: усі на христини просять і усім сини народився!.. Ні одна однісінька донька, а самі сини!!!

З того воно й факт — що війна буде! Раз родяться хлопці — значить війни сподівайся... Про це не то що політики, чи військовики, а й кожна баба Параска й баба Палажка колись в краю говорила:

— О, як хлопці родяться, добра не сподівайся! — війна буде...

А воно, й справді, хлопці посипались цього року!

Он, з якогось часу, така дія відбувається в мене дома: тільки прийду з праці, ще не вспів помитися, аж оце вам: стук-стук — у двері.

— Заходьте — кличу...

В хату вбігає задиханий, захеканий від щастя, Василь. Виймає з кишені дрожачими руками черчилівського циґара, і:

— Прошу закурити. Син мені народився!..

Завтра вбігає Петро:

— Куріть, козака дружина привела!..

Після завтра Митька:

— Ось-те вам цигару, престолонаслідника маю!..

І таке майже кожнісінького дня...

Вийду вечером дихнути свіжим повітрям на Палестину (так парк у нас зветься), — з усіх сторін цигарками обдаровують:

— Син народився...

Піду між люди — з усіх сторін щасливі батьки біжать, цигарами обдаровують: — Покуріть! Син народився!!

А оце, позаостанньої неділі, така штука мені притрапилася: вертаю з христин від приятелів — теж сина мають. Прийшов я тільки два бльоки, й аж чотирьох знайомих стрінув. І всі вони, на перегони, з цигарами пруться, всі з радощів верещать:

— Син народився!..

Еге ж! Цього року мішок з хлопцями розв'язався! Усім сини родяться. Молодим супружам і старим. Таким, що сподівалися дітей, і таким, що вже зовсім не сподівалися. Тим, хто хоче й тим, хто не хоче.

А цигар тих, то стільки у мене вженазбиралося, що хоч бери та бизнес закладай. Якби так у ДП-таборі, то хоч би чорноринкнув собі ними, а так переведеться праця нізащо...

Скажете: „Еге, все це, що розказуєш, ґрінорів, новоприбулих тичиться... Всі вони, мовляв, хотять війни, тому й хлопці їм родяться...

Та воно не зовсім так.

Он вчора, сусід мій, староприбулий, сітізен, справжній американець тобто, теж до мене рано:

— Гелов! — каже, — Стіві.

— Гелов! — відказав.

— На, закури, бойс мені народився! — і тиць мені цигару.

— Та як це — кажу, — і в вас, американців, теж хлопці родяться? А я думав, що це тільки у нас, у ґрінорів?..

— Велл, — відказує він — того року усім бойси родяться... Он, мої куми мають сина; мої френди мають бойсика, й френди моїх френдів теж мають бойсика...

Отож то й воно!

А що воно за причина — мабуть спитаєте, — що самі хлопці, родяться? Неодмінно, у бузьків, у тих, що дітей людям приносять, вибухнула революція, і гору взяла та партія, що війни хоче. Воєнні акули, тобто, прийшли до власти. Підпалювачі миру!

Ось, вони то й посилають усім бажаючим дітей — самих синів, самих хлопців, самих бойсів!

З того й війна буде!

Бо звісна річ: хлопці родяться — військо буде! А раз є військо війну треба починати!

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Югославії

„ШЕЛЬМЕНКО — ДЕНЩИК" В НОВОМУ САДІ

У Новому Саді місцева драматична секція поставила комедію Квітки - Основ'яненка „Шельменко - денщик". Дитячий хор музичної школи з Вараждину, який має коло 80 дітей - співаків, виступив з рядом українських пісень (на готири голоси!), осягаючи великі успіхи — в Загребі, Рискі і Опатії та в Новому Саді.

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ВЕЧІР В ЧЕРВІНЦІ

У Чернінці відбулися пописи. Одного дня був танцювальний вечір, а другого дня був фестиваль пісні. Танцювали українці з Вербасу. Квалітативно найкращим був хор „Ліра" з Вербасу. Хор з Руського Керестура „Габор Котельник" відспівав три пісні: „Зеленая рута", „Ой, вербо" і „Бандура".

ТИЖНЕВИК „РУСКЕ СЛОВО" В КЕРЕСТУРІ

В Керестурі виходить тижневик, що називається „Руске Слово". В цьому тижневику М. Ковач написав статтю проти французького фільму про Тараса Бульбу, в якому козаків представлено як п'яниць, а не як борців за права українського народу.

В Німеччині

ОЛЕНА ЛОТОЦЬКА В МЮНХЕНІ

Пані Олена Лотоцька, голова Союзу Українок у ЗДА, повертаючи з Міжнародного Жіночого Конґресу в Гельсінкі в Фінляндії, відвідала українських залишенців в Німеччині. Першою її зупинкою був Мюнхен у Німеччині.

В Мюнхені українське громадянство було дуже раде зустрінути і привітати паню Лотоцьку. Крім багатьох розмов представників всіх установ і організацій, для неї було влаштовано заходом Головної Управи Об'єднання Українських Жінок вечір - зустріч, на який запрошено всю українську пресу, та всі установи. 58 осіб взяло участь у вечері. Серед них було видно отців від наших обох Церков, ректорів українських високих шкіл, представників різних організацій та чільніших громадян.

ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ДУШПАСТИРЯ

Українські скитальці табору Ганновер - Вухгольц відзначили дві дати з життя свого душпастиря. Українські таборяни обох віровизнань привітали врочисто місцевого українського греко - католицького священика о. Ігоря Сендецького з приводу 50-тиліття його уродин і 25-тилітнього ювілею його душпастирської праці. Привітання відбулося в гарно прибраній, заквітчаній домівці місцевої ІМКА. Від імени присутніх українських таборян і представників установ з привітальним словом до о. Ювілята виступив п. Є. Менцінський. За столами, прибраними в свіжі квіти, засіли гості. Поплила дружня розмова, від серця до серця, як годиться дітям одної страдної Матері. Вичувалося щиру атмосферу.

Отак то показано на ділі, що всі українці, яким дорога Рідна Справа, завжди почувають себе одними, без огляду на віровизнання чи особисті погляди. Отець Ювілят щиро дякував всім, хто прибув, а в першу чергу ініціяторам і тим, що потрудилися для гідного влаштування цього свята.

В Австралії

АРХИПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

Архиєпископ Мельборської і Австралійсько - Ново - Зеляндкий Сильвестер, що в Україні мав катедру в Лубнях на Полтавщині, з нагоди 300-ліття упокоєння святителя Афанасія Лубенського, Патріярха Царгородського, що спочив на українській землі, і мощі його перебували в Мгарському манастирі біля Лубен, видав Архипастирське Послання до парафії свят. Афанасія Лубенського в Гранвілі-Сідней (Австралія).

В Посланні говориться: „Минає 300 літ, відзначених як згадка Переяславської кривди нашому народові північним віроломним сусідом. А Мгарський небожитель, святитель Афанасій, якого так почтиво охороняв і шанував державний зверхник ні від кого незалежної 1654 р. Держави Української Богдан Хмельницький, — перебуває мовчазним свідком і в дні блюзнірських комуністичних знущань над усім дорогоцінним і милим нашому народові. Не наважилась безбожна рука комуніста знущатись над нетлінними останками святителя, а лише потайки перенесла в „музей революції" в Харк[...] (Покровський манастир).

МОЛИТОВНЕ ЄДНАННЯ З ГРЕЦЬКОЮ ЦЕРКВОЮ

Після участи грецького духовенства в похоронних відправах пок. Архиєпископа Івана, запанували дружні відносини між українською й грецькою Церквами. Ці дружні відносини скріпилися ще більше після візит Архиєпископа Сильвестра, які він склав грецькому Архиєпископові Феофілактові, екзархові Константинопольського Патріярха на Австралію. Перший раз з подякою за участь підлеглого екзархові духовенства у похороні, а другий прощаючись з огляду на свій переїзд з Сіднею до Мельборну.

Архиєпископа Сильвестра приймав екзарх дуже мило й сердечно. Головною темою розмов була потреба єднання Православних Церков.

В Бразилії

УСПІХИ УКРАЇНКИ - МАЛЯРКИ

Таня Тамарська, яка живе в Сан Павло, виявилася талановитою малярkою, зокрема в акварелі. Прибувши до Бразилії, вона студіювала малярство в школі відомого в Сан Павло маляра - аквареліста — Р. Манського. На малярській виставці в Сан Павло в 1953 році вона одержала першу премію за акварелю „Копос де лейте". Відтоді стала членом організації мистців „Асоціяція Пауліста де Велос Артес" і має право подавати щороку на її виставки по дві свої картини. Крім малярства, Таня Тамарська пильно вивчає чужі мови. Вона опанувала вже португальську, англійську, французьку і німецьку мови.

УСПІХИ СПІВАЧКИ ІІ МАЦЮК

Велике признання і найкращу фахову оцінку здобула серед музичних кіл Бразилії співачка Ія Мацюк своїми виступами в муніципальному театрі та радіо в Ріо де Женейро та в Сан Павло й Кампінасі, в естадах Парана, Санта Катаріна та Ріо де Гранде.

Московське православ'я у св. Юрі у Львові

З „Журналу Московської Патріярхії" можна довідатись, що чудовий собор св. Юра у Львові відновлений тепер всередині для підкреслення його теперішнього московсько - православного характеру: дано якісь нові „царські ворота" і відділено їх від решти передньої частини церкви важкою завісою. На останній празник св. Юра приїхав був почаївський архімандрит Інокентій, очевидно — москвин. В асисті Інокентія, сьоми парохів сьоми православних — перероблених із греко-католицьких — церков у Львові, двох протодияконів і одного діякона — Богослужбу відправив львівський православний архиєпископ Панкратій. Проповідь виголосив названий архимандрит Інокентій московською мовою, а після нього другу проповідь по українськи виголосив якийсь ново-

Трудний вибір президента Генеральної Ассамблеї ОН

Об'єднані Нації. — Коли 21 вересня збереться на звичайну сесію Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй, то вона матиме поважний клопіт із вибором свого президента, бо обидва кандидати, голляндець д-р ван Клеффенс і сіямець князь Вайтаякон, — особи дуже поважні і з численними прихильниками. Здавалося б, що делеґати Південної Америки, яких є 20, мали б дати свої голоси за кандидата Сіяму і цим вирішити справу. Але на їх засіданні виявилося, що дехто з них пообіцяв був уже раніше підтримку голляндському кандидатові. Тому на цьому засіданні вирішено дати всім південно - американським країнам вільну руку і не зобов'язувати до солідарности. Делеґати Південної Америки побоюються теж, що коли тепер виграє Сіям, то в наступному році кандидуватиме Голляндія, і Південна Америка втратить свою чергу. Для вибору на президента Генеральної Асамблеї треба звичайної більшости, себто найбільше 31 голос.

Еренбурґ сперечається з чілійськими урядовцями

Сантіяґо, Чіле. — Совєтський пропаґандист — письменник Ілля Еренбурґ прибув до Чіле, щоб бути присутнім на відзначенні 50-річчя комуністичного чілійського поета Пабля Неруди, якому Совєти призначили Сталінську премію миру за 1953 рік. Еренбурґ зараз таки після приїзду посварився з чілійськими митними урядовцями, які просили його відкрити валізку, щоб перевірити, чи немає в ній комуністичної пропаґанди. Еренбурґ відмовився це робити, заявивши, що має дипломатичний пашпорт. Але чілійські урядовці не зважили на протести совєтського аґітатора і відкрили валізку, в якій знайшли надруковану російською мовою грамоту для письменника Неруди. Обурений Еренбурґ хотів був від'їздити назад до Москви, але Неруда його заспокоїв, і він вирішив залишитись.

Англія відкидає протест варшавського уряду

Лондон. — Англійський уряд відкинув протест варшавського уряду проти ревізії, переведеної на польському кораблі „Домбровскі", під час якої англійці забрали з корабля польського втікача, що подорожував „зайцем", Антонія Клімовіча. Англійський уряд стверджує, що більшу кількість поліціянтів закликано тільки тоді, коли команда польського корабля відмовилась від співпраці, а його обслуга зайняла вороже становище. Англійські поліціянти вжили сили тільки тоді, коли одного з них чинно заатаковано і коли польські моряки старалися перешкодити тому, щоб забрано з корабля Клімовіча. Польська нота закидає Клімовічові, що він — кримінальний злочинець, але в комуністів, мовляв, кожний є злочинець, хто є проти їх режиму.

ЗДА і Панама перед розв'язкою непорозумінь

Вашинґтон. — ЗДА і Панама дійшли до такого стану своїх переговорів, що вже незабаром буде можлива розв'язка всіх труднощів, які виринули були між цими двома державами в справі Зони Панамського Каналу. ЗДА погоджуються на те, щоб підвищити свою платню панамським робітникам і бажають також скріпити господарку Панамської Республіки. Переговори в цій справі почалися ще 10 вересня 1953 року, і тепер вони добігають до кінця, саме в 40-річчя, як 3 серпня 1914 р. перший корабель переплив через Панамський Канал, а 15 серпня 1914 року цей канал був відкритий для міжнародної плавби. ЗДА погоджуються віддати Панамі більше впливу на торгівлю в Зоні Панамського Каналу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Т-во У. Н. Дому відд. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 12. серпня, о год. 8-ій веч., у власнім домі при 831 Joseph Ave. Проситься всіх членів конечно прийти на ці збори бо маємо багато справ до порішення Перебудова дому майже на викінченні, тому комітет здасть звіт. Рівнож буде обговорена справа отворення нового дому. — Н. Магомета, предс.; П. Ковтун, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Гурянський, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир" відд. 324, повідомляє членів, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 14. серпня, о год. 8-ій веч. Просимо всіх членів прибути вирівняти членські вкладки і забрати чеки дивіденди. — О. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; І. Струк, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во ім. А. Бончевського, відд. 10, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15. серпня, зараз по першій Службі Божій в парохіяльній залі. Проситься всіх членів прийти на збори, а довгуючих вирівняти свої залеглості, бо в противному разі будуть суспендовані. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в середу, 11 серпня, в год. 8.30 ввечері, в У. Н. Домі при Фліт вул. Проситься членів прийти і заплатити свої вкладки. Довгуючі члени обов'язково мають вирівняти свої вкладки, інакше будуть суспендовані. — В. Кушнір, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Відділ 421 буде мати збори в суботу, 14-го серпня, о год. 8-ій веч., в укр. залі. Просимо всіх членів прийти на збори. — І. кас.; Ю. Береза, секр.
ккас.; Ю. Береза, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, в У. Н. Домі, 183 Fleet St., о 6 год. веч. Проситься членів платити точно вкладки. — П. Мелень, предс.; І. Грабар, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла, відд. 147, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го серпня на залі парафіяльній, 803 Фронт стріт, о 2-ій год. пополудні. Проситься членів прийти на час, бо маємо важні справи до обговорення, в справі 60-літнього ювілею УНСоюзу, що має відбутися в Алентавн 31-го жовтня, разом з доокличними відділами. Просимо довгуючих вирівняти свої вкладки. Проситься родичів платити за своїх дітей. Довгуючі будуть суспендовані, як старші так і діти. — І. Зазворський, предс.; Г. Біленький, кас.; І. Федорак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 повідомляє своїх членів, що збірка вкладок буде в неділю, 15-го серпня, о 1:30 год. попол., в У. Н. Домі при Мартин вул. Членів, котрі ще не забрали своєї дивіденди проситься прийти і забрати свої чеки. Також звертаємося до членів відділу з просьбою щоби члени старалися приєднувати нових членів до Союзу, щоби зростав числом членів. — Вол. Дідик, голова; П. Федик, фін. секр.; М. Ґузиляк, кас.; Д. Дубрівний, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Сестр. Благовіщення відд. 125, повідомляє членів, що слідуючі збори відбудуться в неділю, 15-го серпня, о год. 1. попол., в Союзовім Домі при 843 N. Western Ave. З огляду на важні справи проситься членів прийти на час. — І. Подола, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Бр. св. Василія відд. 339, відбудуться в суботу, 14-го серпня, о год. 7-ій веч., в домі Громади на Лавренц вул. Проситься всіх членів бути присутними. Маємо важні справи до вирішення, які мусять бути полагоджені на тих зборах. — О. Будай, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Б-ва св. о. Николая відд. 106 відбудуться в неділю, 15-го серпня в Домі Відділів УНСоюзу, 843 N. Western Ave., о год. 12-ій вполудне. Просимо членів і члениць прибути та заплатити свої вкладки. Довгуючі члени що є суспендовані просимо вирівняти свої довги, тоді будете надалі членами. Повідомляємо наших членів, що ми отримали уже для Мол. Департ. нові друки для обезпечення дітей що є дешевші як по обезпеченевих компаніях. Отож вписуйте свої діти тільки до своєї української організації У. Н. Союзу. — Н. Гуль, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря" відд. 69, відбудуться в суботу, 14-го серпня, в церковній залі св. Юрія, заля ч. 5, під ч. 33 Іст 7 вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Линтей, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

ТАРЗАН, ч. 3322. Аґент.

RETURNING TO THEIR QUARTERS, TARZAN AND GEMNON FOUND A SLAVE FROM THE HOUSE OF THUDOS, DORIA'S FATHER, AWAITING THEM WITH A MESSAGE FOR GEMNON.

Повертаючи до свого мешкання, Тарзан і Ґемнон зустріли невільника з дому Тудоса, батька Дорії, який чекав на них із вісткою для Ґемнона.

"BY A RUSE," THE SLAVE REPORTED, "TOMOS, THE COUNCILLOR, GAINED ENTRANCE TO THE HOUSE OF THUDOS TODAY. HE SAW AND SPOKE WITH DORIA."

— На Рюса, повідомляв невільник, — радник Томос, здобув сьогодні вхід до дому Тудоса. Він бачив і розмовляв з Дорією,

"TOMOS WILL TELL THE QUEEN OF DORIA'S BEAUTY," SAID GEMNON ANXIOUSLY. "IF NEMONE SEES DORIA SHE WILL BE DISFIGURED OR KILLED!"

— Томос розкаже королеві про красу Дорії, — сказав занепокоєний Ґемнон. — Якщо Немона побачить Дорію, то її спотворить або вб'є!

"PERHAPS I CAN HELP," SUGGESTED TARZAN. "I'LL SEE NEMONE AND TRY TO COUNTERACT ANY REPORT SHE MAY HAVE RECEIVED OF DORIA."

— Може я зможу допомогти, — запропонував Тарзан. — Я побачусь з Немоною і пробуватиму зневтралізувати звіт про Дорію, який вона могла б дістати.

● РОЗШУКИ ●

МАРІЯ НОВОСАД, заміжна Федаш зі села Жерники, пов. Томашів, пошукує своїх братів Йосифа та Семка НОВОСАД. Хто знав би про їх місце перебування, або вони самі прошу писати на адресу:
MARIA FEDASCH
26 Reid St., Amsterdam, N. Y.
Заграничні часописи прошу про передрук.

АГАТА РОМАНЧУК ЛУКАШОВА пошукує брата Петра РОМАНЧУКА, котрий приїхав до Америки до першої світової війни. Роджений в селі Холопя, Гродінскої Губ. Сленімського пов., Варко-Гичицької волості. Хто знає про нього, або він сам, прошу писати на мою адресу:
Mr. STEPHAN WIERNY
c/o Mr. Dorey Wyland
R. D. #2, Washington, Penna.

Пошукую Лазара Михайлишин і Володимира Салаґан з села Виків, пов. Перемишль, які прибули до ЗДА 1951 р., пошукує родина Микита Ґозей, член 127 відд. УНСоюзу. Хто знав би про них або вони самі хай зголосяться на адресу:
190 Towsend St., Buffalo 6, N. Y.